

Тетяна ГОРИЦВИТ (ЛУНЬОВА) – прозаїк, лінгвіст, викладач, екоактивіст. Член Національної спілки письменників України (з 2015 р.).

Народилася в місті Києві. Фах філолога здобула в Полтавському державному педагогічному інституті імені В. Г. Короленка. Кандидатську дисертацію з англійської мови захистила в Київському національному лінгвістичному університеті. Викладає англійську мову в полтавській *alma mater*.

Авторка книги новел та акварелей «Рукописи не форматуються» (Полтава, 2010), роману-перформатива «Знайти Лева» (Полтава, 2010), збірки есе «Те, що можна написати тільки аквареллю» (Київ, 2018), дитячих видань «Усі ми будемо королевами, або Казка про Маринку та Мишенятко» (Київ, 2012), «Зайченятко У» (Київ, 2015), «Міські пригоди лісової шишки» (Київ, 2018), «Будиночок, що пахне евкаліптом» (Львів, 2019). Багато часу приділяє зустрічам з юними читачами, співпрацюючи з дитячими бібліотеками Полтави, Сум, Києва, Херсона, Львова тощо.

Лауреатка конкурсу «Книжковий дивосвіт України (МЕДВІН)» (2010) і полтавських літературних премій імені Леоніда Бразова (2011) та імені Панаса Мирного (2016).

ДНІ, ДАТИ, ПОДІЇ

ТОЙ ДЕНЬ, КОЛИ ЩУКА РОЗБИВАЄ ХВОСТОМ ЛІД

Я бачила це у своїй уяві багато разів: щука згинається, мов пружина, а тоді враз вистрілює, лясає щосили хвостом об лід, і він колеться, від місця удару відходить тріщина, збільшується, від неї, немов гілки, відгалужуються нові тріщини, потім ще і ще, й ось увесь лід зрушився – це сталося! Тепер усе розкриватиметься: бруньки розпукуватимуться, пуп'янки розцвітатимуть, зимові хмари розповзатимуться урізноміч, можна буде розклеювати вікна, розмотувати шарф і жити на повну силу!

Я ніколи не бачила цього навсправжки. Одного разу спостерігала льодохід на Дніпрі. Великі важкі крижини зі скреготом наповзали одна на одну. Коли вони ставали дибки, можна було побачити їхню товщину – щонайменше двадцять сантиметрів. Скільки сили треба було мати щуці, щоб розбити такий товстий лід! То мусила б бути надзвичайна щука – дуже велика й сильна. Чи, радше, дуже мудра і вміла – та рибина, що знає про міфологічну боротьбу тепла і холоду, життя і смерті й уміє визначати влучний момент, коли слід ударити.

Я найбільше думаю про той день, коли щука розбиває хвостом лід, улітку. Так-так, не наприкінці зими і не напровесні, а влітку – тоді, коли раз по раз чуєш, як обговорюють свій улов рибалки. Вони то хваляться великою рибиною, то бідкаються, що риба здрибніла й нічого пристойного вже не впіймаєш. Коли я чую ці розмови, з тривогою думаю про те, що буде, коли виловлять саме ту щуку – оту мудру і вмілу рибиною, адже із сучасними технологіями – усілякими гіперреалістичними приманками, підводними локаторами, електровудками – усе можливо. Якщо щука не розіб'є лід, і він назавжди спинить ріки, і вони не понесуть води життя... Я не хочу уявляти, що тоді станеться. Учені напишуть, що для міфологічних сюжетів про роль щуки в будові світу вже немає біологічних підстав, тоді дорослі перестануть переповідати дітям, як щука розбиває хвостом лід і діти не проситимуться побачити це на власні очі, а це значить, що, навіть якщо крига все ще скресатиме, уже не буде того щемливого моменту, коли можеш почути різкий тріск і збагнути, що саме в тобі, у силі твоєї віри звершується велике таїнство буття.

ЛІТНЄ СОНЦЕСТОЯННЯ: ФЕЄРІЯ

Вступ. Вечір. Очікування

Сонце піднялося високо-превисоко і затрималося в зеніті. Воно сконцентрувалося на точці свого триумфу, завмерло, закарбовуючи в пам'яті переможну мить. І все довкруг слухняно залякло разом із ним: не смів дихнути вітерець, сумирно чекали за обрієм хмари, навіть краєчком своїм не потикаючись на небесний обшир.

Коли сонце ледь помітно зрушило з місця, протяжно видихнув вітер і, ніби по команді, виступили з-за обрію хмари, незвичайні, химерні.

Дія перша. Черепахи

Спершу з'явилися черепахи – їх виповзло багато-пребагато. Великі, малі, середні, крупніші й дрібніші – усі вони повагом йшли небом, нащадки тих прадавніх черепак, що тримали світ на своїх спинах, коли він

був щойно створеним. Ці сучасні черепахи, навіть найбільші серед них, значно поступалися розмірами своїм легендарним предкам-велетам, однак сьогодні вони причастилися великого призначення своїх пращурів і сунули небом урочистою процесією.

Сповнене наснаги сонце легко просвічувало черепашині тіла, і їхні лапи світилися яскраво-рожевим, як і неокріплі м'які панцири маленьких черепашаток. Закостенілі панцири дорослих особин не пропускали світла й темніли фіолетовим та синім. Черепахи не порушували ладу у своїй процесії, не штовхалися, не метушилися, не галасували, сповнені усвідомлення важливої сьогоднішньої місії: пронести небом нагадування про першопочатки світу, про його з'яву з боротьби стихій: вогню й води, світлого й темного.

Дія друга. Кити

За черепахами випливали кити. Темно-сірі й важкі, вони випускали фонтани-струмені яскравих оранжевих хмар зі своїх дихал. Кити майже закрили небо масивними тілами, терлися бік об бік, і раптом у них почали з'являтися китенята: маленькі, ладненькі хмарки виринали, мов із дива. Кити оточили малят колом і попливли за виднокрай, охороняючи таємницю народження життя.

Дія третя. Хтонічні чудовиська

Ці були зовсім темні, майже чорні. Змії з багатьма головами, краби з велетенським клешнями, спрути з гігантським щупальцями, а потім – жахливі безформні потвори, страшні монстри, що їх лише раз на рік випускає бездонна безодня – безпросвітна темрява, безнадійна зневіра, безжальна згуба, куди з висоти своєї найвищої тріумфальної точки стрімголов покотилося сонце.

Цих чудовиськ злякалися всі. Навіть вітер не наважувався здмухнути їх із неба, навіть міські ліхтарі відмовлялися запалюватися на повну й ледь жевріли, заплющившись од жаху.

– Дива, – невпевнено бурмотіли монтери, перевіряючи електродроги й напругу, що подавалася на ліхтарі, й відзначаючи аномальне перевантаження в мережі.

– Час додому, чи що, – шепотіли перехожі, раптово відчувши незрозумілу тривогу, зіщулювалися й воліли не дивитися на небо.

Кульмінація. Драматична битва

У зовсім темному небі невидимі людському окові змагалися дві сили, сходилися в тісному бою, перепліталися тілами, розходилися і з розмаху вгачувалися одна в одну, сипали жаром і кригою, відкривали й закривали космічні портали, грозилися розпанахати небо й розкришити землю; так затято шукали балансу, що замалим не знищили світ.

А в цей час сонце, яке перед тим так переможно височіло на пікові звершень, виборсувалося з прірви поразок.

Розв'язка. Ранок. Вічний рух

Уранці настало полегшення. Сонце пішло по небу, вже не зупиняючись, вітер раз по раз дмухав, підганяючи звичайні хмарки. Спала до нормальної напруга в електромережі, розвіялася тривога. Багатьом усе забулося, тільки на сонці з'явилася ледь помітна ще одна темна пляма – немовби рубець на рані, знак пережитої битви, символ нерозривності перемоги й поразки, пам'ятка про відстрочене невідворотне.

ТЕПЛА ПОКРОВА

Покрову зазвичай зображають із тонкою білою габою – вона покриває землю снігом. Цього року Покрова прийшла з яскравою хусткою – аномально тепла осінь, зміна клімату...

Бджола переплутала Покрову з Теплим Олексієм, вилетіла з вулика енергійно й завзято, мала задум летіти по взятку, щоб мед носити, й носити, й носити. На вулиці так яскраво: жовто, жовтогаряче, червоно. Ой, скільки квіту вже відігрів Теплий Олексій! – зраділа бджола. Так барвисто, проте нектаром не пахне. Покрутилася бджола туди й сюди і відчула десь оддалік солодкий-пресолодкий запах, який нагадував їй щось дуже знайоме. Підлетіла до яблуні, наблизилася до гілки – ось воно, те, що так гарно пахне! Знайшла! І тут же здивувалася: далєбі, це не квітка! Ні, певно, що не квітка, це щось набагато більше і зовсім кругле. Припала бджола до яблука, поповзла по ньому, почувала, як у яблуці стугонить сік. Це здалося їй схожим на те, як у сотах злегка вібрує молодий мед, коли до вулика щомиті залітають із взятком бджоли.

Ледь не зімліла бджола від солодкого яблучного духу. Затим переповзла на гілку. Трохи заспокоїлася, придивилася – побачила маленькі-малесенькі тріщинки.

І враз збагнула, що хоч і здається це тепло безкілечним, за ним прийде студінь; своїми кістлявими безжальними пальцями вона роздиратиме, розтинатиме найменші тріщинки і спиватиме з них застигле, зачасне, перетворене цілолітньою невтомною працею на насичений густий життєвий сік сонячне світло. А замість нього напускатиме холод і розпач, від яких розриватимуться судини і розпукуватимуться серця. І буде цей холод тим лютішим, чим ласкавіше зараз це пізне, уже не доречне тепло.

Тоді стало бджолі так тужно, що вже хоч до вулика не вертайся, впади тут, під ноги цій яблуні із солодким яблуком, із дрібнюніми тріщинками в гілочках, заплющ очі й не рухайся, чекай повного мороку.

Але тепла Покрова ніжно підняла бджолу, дбайливо загорнула її у край своєї барвистої хустки й віднесла прямо до лотка.